„Wir wollten uns verständigen“
„Pragnęliśmy się porozumieć“

Wietrzenie uprzedzeń i stereotypów

Das langsame Verblassen von Vorurteilen und Stereotypen

Ciąg dalszy z 1

Prof. dr Wilhelm WÖHLKE, prof. dr Klaus ZERNACK, dr Gerhard FISCHER, prof. dr Marian WOJCIECHOWSKI

Polityka, 15.8.1975

Motivationen der Kommissions-Teilnehmer
Motywacje członków Komisji

DE

Gotthold Rhode:
„Sie haben genau das zum Ausdruck gebracht, was uns seit Beginn dieser Arbeit besonders bewegt, nämlich den ehrlichen Willen, zu einer Verständigung und zu besserem gegenseitigen Kennenlernen zu kommen, ohne dass dabei die Wahrheit verletzt oder Einseitigkeit der Vorzug gegeben wird.“
(Gotthold Rhode an Bernhard Vogel, damals Kultusminister von Rheinland-Pfalz 21.4.1975, in: Bundesarchiv N1445/45.)

Gerard Labuda:
„Das war ein Weg, den wir ohne Konfrontation mit den politischen Faktoren mitgehen konnten.“
(Interview Strobel-Labuda, 28.10.2005, Posen)

Wilhelm Wöhlke:
„Das war eine moralische Verpflichtung.“
(Quelle: Brief Wöhlke an Rhode, 7.3.1985, in: Bundesarchiv N 1445/151)

Władysław Markiewicz:
„Wir wollten uns verständigen, diskutieren. Und dieser Dialog sollte konstruktiv angelegt sein. Und das Prestige der beteiligten Wissenschaftler hat das mit Sicherheit auch gehoben.“
(Interview Strobel-Markiewicz, 26.10.2005, Warschau)

Wolfgang Jacobmeyer:
„Bei mir war das vor allem die wissenschaftliche Motivation von meinen Vorarbeiten her.“
(Interview Strobel-Jacobmeyer, 12.6.2003, gemeinsam mit K.-E. Jeismann).

PL

Gotthold Rhode:
„Wyraził Pan dokładnie to, co od początku tej pracy szczególnie nas porusza, a mianowicie szczerą wolę porozumienia się i lepszego wzajemnego poznania, nie kalecząc przy tym prawdy i nie ulegając jednostronności.“
(z listu Gottholda Rhode do Bernharda Vogel, ówczesnego ministra oświaty landu Nadrenia-Palatynat 21.04.1975, w: BArch N 1445/45)

Gerard Labuda:
„To była droga, którą mogliśmy pójść bez konfrontacji z czynnikami politycznymi“
(wywiad Strobel-Labuda, 28.10.2005, Poznań)

Wilhelm Wöhlke:
„To był moralny obowiązek.“
(Źródło: list Wöhlke do Rhode, 7.3.1985, w: BArch N 1445/151)

Władysław Markiewicz:
„Chcieliśmy się porozumieć, dyskutować. I ten dialog miał być konstruktywny. A prestiż uczestniczących w nim naukowców na pewno podniósł jego znaczenie.“
(wywiad Strobel-Markiewicz, 26.10.2005, Warszawa)

Wolfgang Jacobmeyer:
„Dla mnie była to przede wszystkim motywacja naukowa, wywodząca się z moich prac przedwstępnych.“
(wywiad Strobel-Jacobmeyer, 12.06.2003, wspólnie z K.-E. Jeismann).

KONTROVERS

DE Deutsche Historiker verstrickten sich in den Jahren 1933-1945 in den Nationalsozialismus. Gewollt oder ungewollt trugen manche von ihnen zur historischen Legitimierung dieses verbrecherischen Regimes bei.
Auch polnische Historiker machten die Erfahrung eines totalitären Systems. In der Zeit des Stalinismus beteiligten sich einige von ihnen an der Ausschaltung nichtkonformer Kollegen und stellten die Geschichtswissenschaft in den Dienst der Ideologie.
Das Selbstverständnis der Historiker in beiden Ländern war also belastet.

Spielte dies eine Rolle bei der Gründung der gemeinsamen Schulbuchkommission?
War diese der Versuch einer Vergangenheitsbewältigung stellvertretend für die eigene Zunft, auch wenn die Kommissionsmitglieder selbst gar keine Schuld auf sich geladen hatten?

PL W latach 1933-1945 niemieccy historycy uwikłali się w ideologię nazistowską. Niektórzy z nich – dobrowolnie lub pod przymusem – przyczynili się do historycznej legitymacji zbrodniczego reżimu.
Również polscy historycy doświadczyli systemu totalitarnego. W czasach stalinizmu niektórzy z nich brali udział w eliminacji przeciwnych systemowi kolegów i wykorzystywali historię do celów ideologicznych.
Poczucie tożsamości historyków w obydwu krajach zostało bardzo obciążone.
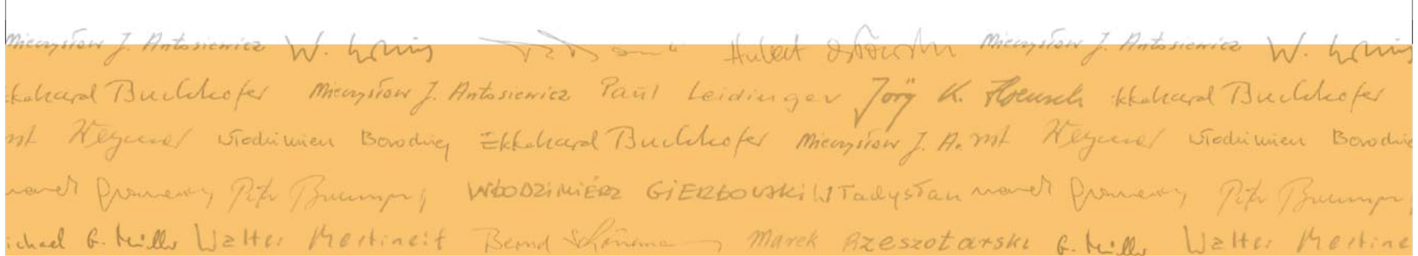
Czy odegrało to jakąś rolę w tworzeniu wspólnej komisji podręcznikowej?
Czy Komisja Podręcznikowa była próbą rozliczenia z przeszłością w imieniu całego cechu historyków, nawet jeśli sami członkowie Komisji nie mieli sobie nic do zarzucenia?